

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 18 April 1873, kl. 1 e. m

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 4, angående ifrågasatt revision af lagstiftningen rörande sprängämns tillverkning, vård och försäljning.

Uti tvänne inom Andra Kammarerna väckta motioner (N:is 129 och 130) har Herr *J. Johansson* till en början hemställt, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t göra framställning om vissa förändringar i ofvanberörda lagstiftning, hvilken innefattas i Kongl. Förordningen den 1 Oktober 1858 angående tillverkning, vård och försäljning af krut, Kongl. Kungörelsen den 10 April 1863 angående förändrad lydelse af vissa §§ i förenämnda förordning, samt två Kongl. Förordningar af den 21 Oktober 1869, den ena angående kruts och andra explosiva ämnens transporterande å jernväg för lokomotiv och den andra angående tillverkning af nitroglycerin, dynamit och andra sprängämnen, som innehålla nitroglycerin, samt deras vård och försäljning.

Sedermera har samme motionär, dertill föranledd af uttalanden inom det Utskott, dit berörda motioner hänvisats, uti en sednare motion (N:o 183) föreslagit: »att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t anhålla om revision af gällande lagstiftning angående olika slag af sprängämnen, deras tillverkning och fortskaffande, i sådant syfte, att vederbörande tillverkare och konsumenter af dylika ämnen må beredas de lättnader, synnerligast i afseende

å upplag och landvägatransporter, som af behovet finnas påkallade och jemväl äro förenliga med allmän och enskild säkerhet; äfvensom att alla hithörande stadganden måtte upptagas i en enda författning».

De förändringar, som i de två första motionerna åsyftades gingo derpå ut:

dels (motionen N:o 129)

1) att de i 21 § 1 mom. punkterna a, b, c och e af förordningen angående tillverkning af nitroglycerin, dynamit m. m. intagna föreskrifter om hvad iakttagas bör, då dynamit, i myckenhet öfverstigande 20 skålpund, forslas landvägen annorledes än å jernväg, endast måtte ega tillämpning å sådan myckenhet, öfverstigande 500 skålpund;

2) att föreskrifterna i 2 mom. af samma § — om åliggande för försändarne att, när dynamit i större myckenhet än 2 centner skall, på sätt i 1 mom. sägs, försändas, derom inom viss tid hos Konungens Befallningshafvande göra anmälan, jemte vissa föreskrifna uppgifter, samt Konungens Befallningshafvandes rätt att, när sådan försändning uppgår till 4 centner, om så nödigt finnes, förordna tillsyningsman för transportens beledsagande till bestämmelseorten, m. m. — endast måtte tillämpas, när den sålunda försända dynamiten öfverstiger 1,000 skålpund; och

3) att Konungens Befallningshafvandes berörda rätt att för hvarje särskild sådan transport förordna tillsyningsman måtte så utsträckas, att förordnandet finge gälla minst ett år;

dels ock (motionen N:o 130) att 21 § i 1858 års ofvan anmärkta förordning, efter dess lydelse i Kongl. Kungörelsen den 10 April 1863, — hvilken § innehåller väsendtligen enahanda föreskrifter i afseende å krutförsändning till större myckenhet än resp. 10 centner och 20 centner, som 21 § 2 mom. i 1869 års förordning uppställer angående dynamitförsändning, — måtte så ändras, att krutförsändare befrias från upprepade anmälanden, och att Konungens Befallningshafvandes rättighet att för särskild transport förordna tillsyningsman erhåller sådan utsträckning, som i fråga om dynamittransport föreslagits; äfvensom att föreskrift måtte meddelas, huru förfaras bör, då kruttransport af en eller annan orsak måste afbrytas.

Vid behandling af förenämnda tre motioner i ett sammanhang, har Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskott i Betänkande N:o 2 (i samlingen N:o 12) af anförda skäl ansett en revision af ifrågavarande lagstiftning ej blott behöflig ur den af motionären företrädesvis framhållna synpunkt, att åtskilliga eftergifter, till lättnad för industriens utveckling, syntes kunna ega rum, utan förnärmande af allmänhetens berättigade anspråk på skydd från lagstiftningens sida mot de med industriens bedrivande förenade faror, utan ock, å andra sidan, icke mindre önskvärd ur sistnämnda

synpunkt, när i lagstiftningen för närvarande skulle saknas åtskilliga i Utskottets tanke viktiga bestämmelser till allmänhetens betryggande mot nämnda faror. Såsom lämpliga eftergifter till industriens fördel anfördes de af motionären framställda, med norska lagstiftningen i ämnet väsendtligen öfverensstämmande ändringsförslag, äfvensom ibland sådana bestämmelser i nyssnämnda lagstiftning, som vid en revision af den svenska syntes, på sätt motionären i sin sista motion jemväl erinrat, vara förtjenta af uppmärksamhet; vidare framhölles de lindrigare föreskrifterna om myckenheten af de olika sprängämnen, som af konsument och i vissa fall äfven af handlande finge, utan särskildt tillstånd, hållas i upplag. Till bristande föreskrifter ur synpunkten af allmänhetens större trygghet räknades *dels* de i norska lagstiftningen förekommande bestämmelser om vederbörande polismyndigheters befogenhet i fall, der transport af sprängämnen sker genom stad, köping eller andra ställen med en talrik befolkning, att förändra försändningstiden samt bestämma ej mindre hvilken af flera vägar skall följas, utan ock hvarest nattkvarter skall tagas och huru vakthållning skall anordnas, *dels* ock uttryckliga stadganden, huru förfaras bör, då krut- eller dynamittransport under nattetid eller i följd af oförutsedda hinder måste afbrytas;

Och hemställdes på grund häraf:

»att Riksdagen må hos Kongl. Maj:t i underdåninghet anhålla, att Kongl. Maj:t behagade låta öfverse gällande lagstiftning angående olika slag af sprängämnen i sådant syfte, å ena sidan, att vederbörande tillverkare och konsumenter deraf må beredas de lättnader, särskildt i fråga om upplag och transporter, som, efter närmare utredning af hithörande förhållanden och på grund af hittills vunnen erfarenhet, må kunna medgifvas; och, å andra sidan, att i lagstiftningen upptagas hittills saknade, men af behovet påkallade bestämmelser till förekommande af de med industriens bedrivande förenade faror; äfvensom att alla hithörande stadganden måtte sammanföras i en enda författning».

Denna hemställan har af Andra Kammarerna bifallits; hvarefter, sedan dess beslut blifvit jemlikt 63 § 3 mom. Riksdagsordningen Första Kammarerna meddeladt, ärendet hänvisats till dess Första Tillfälliga Utskott, som i anledning deraf får afgifva följande yttrande.

Ifrågavarande lagstiftning afser att genom åläggande af vissa försigtighetsmått vid tillverkning, förvaring och försling af sprängämnen söka, till allmänhetens skydd, förekomma eller minska de faror, hvarmed en vårdslös behandling af dessa ämnen och framför allt af de på sednare tider uppfunna, kraftigare och mera lätt antändliga skulle hota. Sådana förändringar i denna lagstiftning, som åsyfta en inskränkning i sålunda stad-

gade åligganden, torde därför bära med stor varsamhet vidtagas och endast medgifvas på grund af vunnen erfarenhet, att mindre stränga skyddsåtgärder äro fullt betryggande. Någon egentlig utredning i detta hänseende har i förevarande fråga icke förekommit, utan härom hufvudsakligen blott åberopats den omständighet, att norska lagstiftningen i ämnet, — som tillkommit genom en lag af den 3 Maj 1871, innehållande kortfattade bestämmelser angående behandling af eldfarliga ämnen och ett på nämnde lag grundadt, den 16 påföljde September utfärdadt plakat med allmänna bestämmelser om hvad som bör iakttagas vid transport af nitroglycerin, dynamit och krut, — skulle innefatta för tillverkare och afnämare af ifrågasvarande ämnen mindre betungande föreskrifter, än vår, utan att någon olycka deraf uppstått. Den norska lagstiftningen har emellertid ännu så kort tid tillämpats, att någon tillförlitlig erfarenhet, huruvida dess bestämmelser äro fullt betryggande, väl ej kan sägas vara vunnen; och hvad som genom vår lagstiftning ålägges vederbörande att iakttaga, äfven om dessa åligganden, noga afvägdt, verkligen äro vidsträcktare än enligt den norska, torde väl icke vara för industrien mera betungande, än att en tillförlitligare erfarenhet i ofvan antydda riktning bör kunna utan alltför kämbart men afvaktas, innan förändringar i lagstiftningen vidtagas. Utskottet har därför redan ur denna allmänna synpunkt tvekat att tillstyrka antagandet af beslutet om en revision deraf.

Härtill kommer, att sedan, enligt hvad Utskottet, på förekommen anledning, beredt sig tillfälle att i vederbörlig ordning inhemta, »Nitroglycerinbolaget» i Stockholm hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om samma förändring af ofvanberörde föreskrifter i 21 § 1 och 2 mom. af 1869 års förordning, som i här ofvan framställd redogörelse för motionen N:o 129 upptages under punkterna 1 och 2; men Kommers-kollegium, efter inhemtande af Teknologiska Institutets yttrande, uti infordradt utlåtande afstyrkt bifall till ansökningen; så har Kongl. Maj:t den 30 sistlidne Januari funnit densamma för närvarande icke till någon åtgärd föranleda; och då sålunda de väsendtligaste bland motionärens ändringsförslag så nyligen varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning samt dervid, på grund af hvad vederbörande emot desamma anfört, ej ansetts kunna bifallas; då bland öfriga önskningsmål, hvartill, på sätt ofvan är antydt, den ifrågasatta revisionen förmenats bära leda, ett, — eller det som afser ändring i 21 § af 1858 års förordning, — är af hufvudsakligen enahanda beskaffenhet, som de förstnämnda, ett annat, — eller det som rör utsträckning af tillsyningsmans förordnande, — bör kunna vinnas utan förändring i författningarne, enär deras nuvarande lydelse icke torde därför lägga hinder, och de återstående önskningsmålen

önskningsmålen icke synas vara af den vigt, att särskild framställning derom lärer böra ifrågakomma; samt då sammanförandet af förevarande lagstiftning uti en enda författning, hvaraf fördelen till och med torde vara tvifvelaktig, i allt fall ej lärer böra påkallas, utan i sammanhang med en revision af samma lagstiftning eller ändringar deri, får Utskottet vördsamt hemställa,

att Första Kammaren ej måtte biträda Medkammarens i frågan fattade beslut.

Stockholm den 18 April 1873.

På Utskottets vägnar:

J. W. Sprengtporten.